

Гайда Л.А. (2023). Пошук оптимальної моделі удосконалення фахових компетентностей музейних педагогів. *Міжнародна науково-практична конференція «Музейна педагогіка в контексті викликів сучасної освіти»*. Львівський університет ім. І.Франка. 21 вересня 2022 р. Львів. С. 45-48.

Лариса Гайда

Педагогічний музей України

ПОШУК ОПТИМАЛЬНОЇ МОДЕЛІ УДОСКОНАЛЕННЯ ФАХОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ МУЗЕЙНИХ ПЕДАГОГІВ

Ключові слова: музейний педагог, фахові компетентності, музеї закладів освіти, школа педагогічної майстерності.

На сьогодні в Україні умовно виокремилися дві групи музейних педагогів: 1) *працівники музеїв – юридичних осіб*, які розробляють та упроваджують освітні програми, займаючись підготовкою різних заходів з дітьми, учнями та студентською молоддю; їхні напрацювання здебільшого є успішними і містять елементи музейної педагогіки, оскільки серед них чимало педагогів за фахом, а свою професійну майстерність вони вдосконалюють переважно шляхом самоосвіти та ознайомлення з досвідом колег; 2) *педагоги закладів освіти*: керівники музеїв та краєзнавчих гуртків, осередків МАН, творчих учнівських об'єднань тощо; це вчителі різних предметів, одні є творцями музеїв, пройшли цей шлях самотужки; інші – отримали музей діючий і лише розпочинають свою музейну діяльність, але їх об'єднує процес пошуку можливостей використання потенціалу музейних колекцій у ході викладання навчальних дисциплін та у позакласній роботі. Як правило, вони творчо комунікують з колективами музеїв різних профілів та форм власності. Зрозуміло, що не будучи фахівцями з музейної справи, вони часто допускають помилки і, відчуваючи брак знань та досвіду, мають наміри удосконалювати свою музейно-педагогічну майстерність. Оскільки музейних педагогів не готує жоден заклад вищої освіти нашої держави, постає питання системної роботи щодо пошуку та апробації дієвих форм удосконалення їх спеціальних компетентностей.

Мета публікації: на основі практичного досвіду створення та діяльності Школи педагогічної майстерності розкрити зміст оптимальної моделі удосконалення фахових компетентностей музейних педагогів.

З багатьох форм підвищення кваліфікації педагогів нами було обрано Школу педагогічної майстерності (надалі Школа), оскільки її завдання збігаються з іншими навчально-методичними заходами для учителів-предметників. Таким чином можна зосередитись на маловідомих аспектах саме музейництва: формування мотиваційної, теоретичної та практичної готовності педагогів до використання можливостей музейних збірок в освітньому процесі; активного пошуку власних оригінальних підходів до розв'язання проблем оновлення як змістових компонентів музею, так і форм практичної роботи. Діяльність Школи реалізувалась за такими напрямками: опрацювання нормативно-правових джерел, науково-методична складова, ознайомлення з досвідом колег, моделювання інноваційних музейно-педагогічних технологій; поглиблення практичної та творчої співпраці з місцевими громадами й професійним середовищем.

Так, у 2008 р. відбулось перше заняття Школи для керівників музеїв закладів освіти з проблеми «Сучасні освітні технології в музейній педагогіці» на базі музейного комплексу Олександрівської загальноосвітньої школи №3 I-III ст. Кіровоградської області (науковий керівник Н. Калініченко, куратор-методист Л. Гайда). Програмою було передбачено опрацювання таких питань: формування нормативно-правової бази діяльності музеїв закладів освіти, ознайомлення з експозиціями та колекціями музейного комплексу, презентація його досвіду роботи; практичне заняття історичного гуртка «Пектораль»; інтегрований урок пам'яті Світлани Барабаш; пошук форм співпраці з місцевими музеями – районним краєзнавчим та музеєм Левка Мацієвича. Як підсумок – круглий стіл «Освітні технології у музейній педагогіці: проблеми змісту та форм запровадження».

Інше заняття з теми «Використання потенціалу музейного предмета на уроці» було проведене у 2009 р. на базі музею історії НВК «Знам'янська

загальноосвітня школа I-III ступенів №2-ліцей», що на Кіровоградщині. Педагоги ознайомились із формами використання потенціалу шкільної музейної збірки у системі діяльності закладу освіти, відвідали та проаналізували бінарний урок з історії України та географії України (9 клас) з теми «Наш край у другій половині XIX століття». Під час круглого столу «Шляхи актуалізації потенціалу історичних джерел на уроці» обговорили типи краєзнавчих уроків у контексті проблеми, що розглядалась. Важливу роль відіграв фактор занурення в атмосферу міста: відвідання музеїв й покладання квітів до пам'ятника Тарасу Шевченку.

На інших заняттях Школи передбачалось ознайомлення з новітніми досягненнями українського та регіонального музеєзнавства, сучасними навчальними посібниками та програмами, краєзнавчими виданнями тощо. Важливим підсумком роботи Школи є те, що вдалось віднайти, заохотити коло педагогів, яких об'єднує освітянське музейництво.

Відтак можемо стверджувати, що пропонована форма Школи сприяла формуванню та вдосконаленню спеціальних музейно-фахових компетентностей: знання нормативно-правової бази, навчальних програм та новітніх посібників; залучення до постійного моніторингу сучасних тенденцій розвитку українського музейництва; володіння музейно-педагогічними технологіями; уміння презентувати й популяризувати власний досвід; навички комунікації з фахівцями, що є важливими складовими успішної професійної діяльності. Все це свідчить, що на основі зазначених практик можемо рекомендувати досвід Школи педагогічної майстерності як реальну продуктивну модель удосконалення фахових компетентностей музейних педагогів.